

Katedra

MARIBOR
LETNIK IX ST. 11
4. 3. 1969

Junjskih barikad ni več, iskrost in borbena zavzetost študentskega duha se je polegla v svoj stari, nekolikanj zasmrajeni kalup. Na veliko debatiramo po kavarnah, v odmorih med predavanji rešujemo z enostavnimi in odločnimi potezami svetovne in domače probleme. Kaj se je zgodilo, da se je naša akcija razblinila? Kje so vzroki, da smo ostali tam, kjer smo bili? Kako, da po vseh pretresih in revolucionarnih zahtevah ostajamo na robu, da se ne vključujemo enakopravno in odgovorno?

Pluralistična organizacija je bila sijajno zastavljena. Prezgodaj bi bilo ugotavljati njen konec, kljub temu pa lahko mirno ugotovimo, da slej ko prej vse teče po starih tirnicah. Voditelji, ki smo jih izvolili, se sicer po svojih močeh trudijo, kaže pa, da so se zapentljali v politiko v najslabšem pomenu besede. Na vse kriplje se trudijo, da bi poiskali luknje, skozi katere bi mogli zrinuti študente v predstavniške in oblastne organe ter na ta način primerno zastopati naše interese. Velika večina pa še vedno ostaja zunaj dogajanja. Vsaj za sedaj so proč lepe sanje o »široki aktivnosti študentske populacije«. Politizacija, ki smo jo imeli neneho na koncu jezika, še ni prav zaživela, ko je že tudi umrla.

Naša prisotnost v tej družbi je bila doslej prej posrednega kakor neposrednega značaja. Tudi za junijske dogodke bi bilo mogoče to trditi. Sprašujemo se, kako doseči, da bomo o naših vprašanjih tudi sami odločali, da se bo študij priznal kot družbeno koristno delo in študentje kot enakopravni in odrasli člani te socialistične skupnosti. Morda bi na ta način uspeli tudi razgibati večje množice študentov, ki bi se vključevale bolj angažirano in zavzeto, saj bi šlo neposredno za njihove interese. Morda je ena glavnih napak, ki smo jih napravili, ko smo gradili in ko še gradimo novo študentsko organizacijo, v tem, da smo se obrabali predvsem navznoter, misleč, da bomo konsolidirani in homogeni lažje uveljavljali svoje zahteve tudi navzven. V imenu zahtev, ki bi jih postavljali družbi, upoštevajoč pri tem seveda dolžnosti, ki jih imamo do nje, bi morda uspelo pritegniti k aktivni udeležbi več študentov.

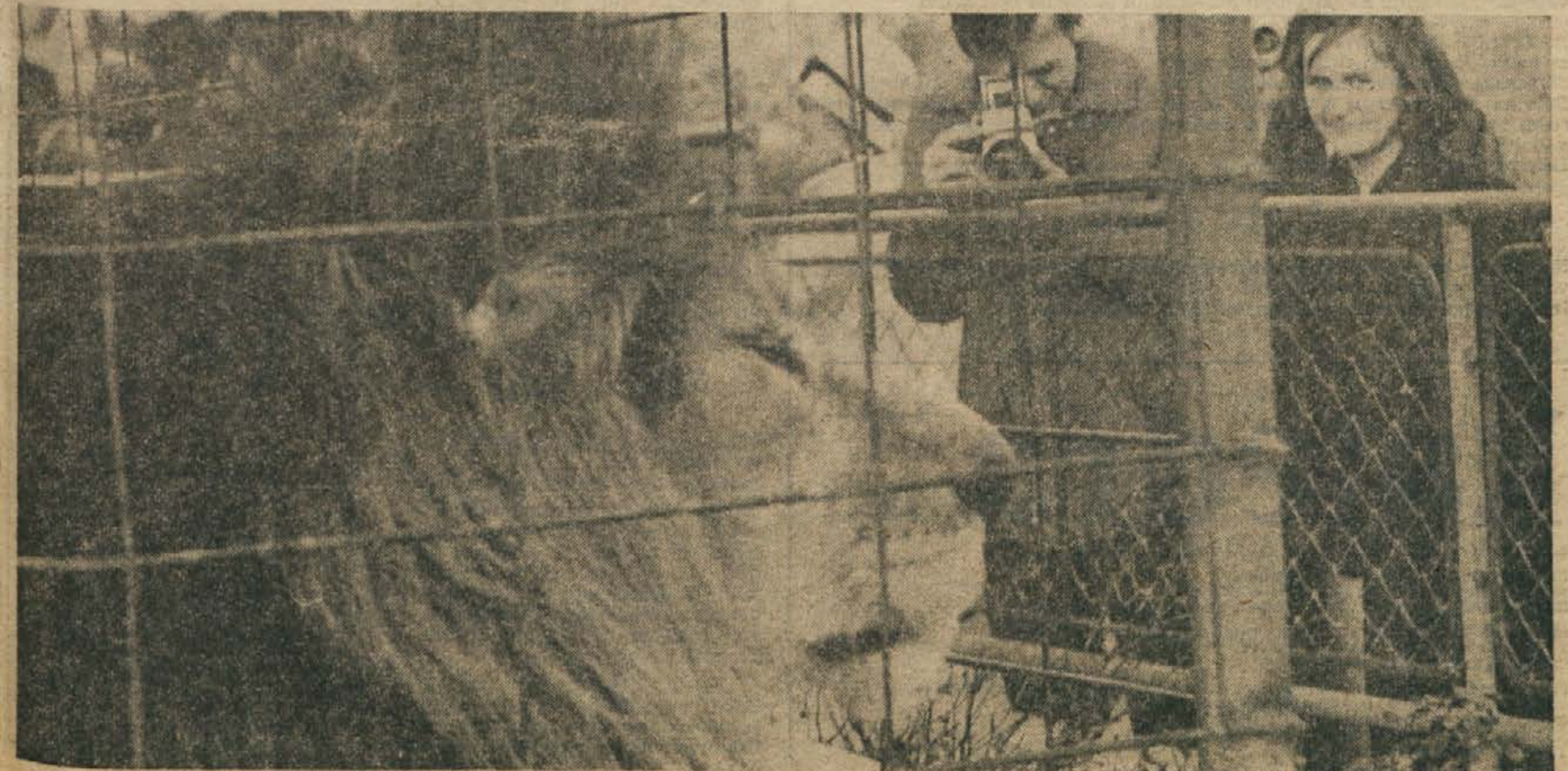
Ljudem bi bilo treba vendar že enkrat za vselej dopovedati, da smo se naveličali prosjačiti, da nam ni prav nič do politikantske kombinatorike, da nas prav nič ne veseli pogajati se s poslanci in predsedniki skupščinskih zborov o vprašaju, ali bo naša stvar sploh prišla na dnevni red ali ne, ali bomo sploh mogli kandidirati ali ne, ali imamo pravico do poslancev ali ne itn. itn.

Janez Vipotnik je na eni zadnjih plenarnih sej CK Zveze komunistov dejal, da nikakor ne bodo dopustili kakršne koli pobude pri volitvah, ki bi potekala zunaj okvira socialistične zveze. Takšno dogmatsko stališče je neposreden napad na naše zahteve, obenem pa se bije tudi z nekaterimi proklamiranimi izhodišči socialistične zveze same, ki bi se naj po besedah njenega predsed-

študentje v kletki

nika vedla pluralistično, torej odprto, nedogmatsko in dovzetno. Kandidatne liste so že sestavljene in obstaja upanje, da bomo kakšnega študenta vendarle zrinili v kulturno-prosvetni zbor. Toda, ali smo lahko s tem zadovoljni? Pravim, da ne. Omogočiti nam je treba, da bomo sami postavljali SVOJE kandidate, ki bodo zastopali naše interese, torej razen sindikalnih tudi tiste, ki bodo ta trenutek v pluralistični Zvezi študentov zmagovali. Če nam tega ne bo omogočila SZDL, si bomo morali sami. Sami pa si bomo lahko priborili svoje pravice, če bo kar največ študentov aktivnih in nenehno delujočih v vseh oblikah naše dejavnosti. Morda pa študenti ne bodo zavzeti za dejavnost v organizaciji, če ta ne bo tudi navzven močna in sposobna uveljavljati svoje zahteve? Začaran krog, iz katerega bo treba najti pot. Vendar ne stezice. Cesto.

D. J.

slovinci kremeniti...?

Ni dolgo tega, kar smo proslavljali sto let prvega slovenskega tabora v Ljutomeru, kmalu bo sto let prvega slovenskega tabora v Istri, proslavljali smo borbo za severno slovensko mejo z generalom Maistrom na čelu. Spomini, o lepi spomini!

Toda le pesek za resnico željne oči. Slovenstvo, kje si danes. Naši pračete so se borili za svobodo, za pravice, za človečnost. Mi danes pa se ne znamo niti za manjše pravice. Svoj ponos in pravice nosimo z odprtimi dlanmi na prodaj, kot sužnji. Celo srečni bi bili, če bi lahko komu služili. Kaj nam res ne more iz krvi tisočletno suženjstvo?

Hitimo po ulicah, tekamo za vsakdanjim življenjem, pa se sploh kdaj vprašamo, kdo sploh smo in od kod. Za trenutek postojimo, potem pa z lažjo prevaramo samega sebe: Slovenci! Toda srce se ne da prevarati, zahtevalo bo svoj odgovor; upam, da takrat ne bo nepozno.

Ni dolgo tega, ko sem bil na premieri mladega slovenskega dramatika. Sicer ne vem, kaj so o delu pisali šolani kritiki in me še najmanj briga. Rečem pa lahko to, da je bila Slovenska polna Slovenstva. In ploskal sem z radostjo v srcu. Vendar me je radost minila, ko sem pogledal publiko. Ta malomeščanski sloj je ploskal, ker je pač to na koncu predstave obvezno. Cankar je nekoč pisal »o principialnem narodnjaku, ki principialno ni hodil v gledališče, koncerte«. Danes, ko se je uveljavila rotacija, pa je obratno. Imamo principialne narodnjake, ki principialno hodijo na kulturne prireditve, pa sami ne vedo zakaj. To samo mimogrede.

Le odrgajmo hitremu teku življenja minuto in se vprašajmo, če sploh smo in če smo, kdo in zakaj smo?

Boštjan Oknar, Celje

PRIDITE — GLEJTE — POSLUŠAJTE — RAZPRAVLJAJTE — SODELUJTE

V PETEK, 7. MARCA OB 17. URI V VELIKI PREDAVALNICI VEKŠ

JAVNA TRIBUNA O VPRAŠANJU NARODNE BITNOSTI ZAMEJSKIH SLOVENCEV

SODELUJEJO PAHOR ZWITTER PRUNČ RACE

PRIDITE — VPRAŠAJTE — RAZPRAVLJAJTE

USTANOVILI BOMO KLUB PRIJATELJEV ZAMEJSKIH SLOVENCEV

PODPIŠITE — PRISTOPITE — SODELUJTE

Ker želi izvršni odbor študentske skupnosti v Mariboru med mladino vzbuditi zanimanje za slovensko kulturno in politično zgodovino,

RAZPISUJE NATEČAJ

za poljudnoznanstveno delo z naslovom **Slovenska državnost v delih Frana Levstika in Ivana Cankarja**. Delo naj ima najmanj 8 tipkanih strani. Natečaja se lahko udeležijo vsi redni študentje in srednješolci v SRS ter pripadniki nacionalnih manjšin v Italiji in Avstriji.

Dela bo pregledala posebna komisija in razdelila tri nagrade:

1. nagrada 500,00 N din
2. nagrada 300,00 N din
3. nagrada 200,00 N din

Naloge naj bodo podpisane s šifro, priloženo v posebni ovojnici. Upoštevali bomo naloge, ki bodo prispale do 10. maja na naslov:

Ivršni odbor študentske skupnosti MVZ, Tyrševa 23.

katedra

LIST MARIBORSKIH STUDENTOV IZDAJA ODBOR ZS MVZ

KATEDRO UREJA UREDNIŠKI ODBOR:
OLGA ČERIC, DRAGO JANČAR, IVO RUDOLF,
BRACO ZAVRNIK, JANEZ GUJT, BOGO CERIN (FOTOREPORTER)

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO JANČAR
TEHNIČNI UREDNIK: MARJAN ZMAVC
SEKRETAR: FRANCE FILIPIČ ml.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: STUDENTSKI DOM, OB PARKU 5 — TEL. 22 404 —
CENA IZVODA 50 PAR (LETNA NAROCNINA 10 ND. ZA USTANOVE
IN PODJETJA 15 ND. ŽIRO RACUN 518-678-548
NENAROCENIH SLIK IN ROKOPISOV NE VRACAMO
TISK: CP MARIBORSKI TISK

Skozi p e r i skop

... uglajeni, spretno formulirajoči, del problema jedrnato in plastično predstavljajoči vodja odaje, je povedal...

... kaj v redu (kljub vsemu dober, moderen, problemsko animirajoč, z Evropo skoraj vzporedno hodeč, ne pa za njo z večletno zamudo capljajoč repertoar, sugestivne predstave)...

Sestavek »Nepriemeran umik.«

Večer, torek, 18. februarja. Nismo puristi, toda ta, o kulturi piše in z ušesi narazen hodeč avtor, bi se lahko vsaj podpisal, da bi zaploskali, novega stilističnega mojstra videč.

POHVALA OD MARIJE LUR-SKE

Da se to pismo ne izgubi, ga pošljite na eno osebo ali družino, ki ji želite srečo. To pismo je bilo napisano 10. 1. 1947 za zahvalo Mariji Lurški, odposlano in kroži po celem svetu. Vi ga ne smete obdržati ali uničiti. Prosim molite Zdravo Marijo v 24 urah in boste imeli srečo.

Pismo sem napisal in odposlal. Pismo je napisal ameriški oficir in od takrat kroži po vsem svetu. Prepisite to pismo trikrat in jih v 24 urah odposljite.

Pazite, kaj se zgodi v naslednjih dneh!!!

Verujte v Boga!

To pismo prinese srečo!

Neka gospa, ki ni verjela, je izgubila vse!

Druga, ki je verjela, je imela veliko srečo!

Neki moški, ki je pismo sežgal, se je v 24 urah ponesrečil.

Tole pisemce nam je pred dnevi prinesel na uredništvo poštar. Objavljamo ga kot primer ek srednjeveškega praznovanja in kot dokaz, da je med kristjani še vedno prisotno veliko tistega duha, ki je povzročil veri in Cerkvi sami veliko slabega. Zanima nas, kako slovenski kristjani gledajo na tako početje, zlasti pa bi radi vedeli, kakšen odnos je do takšne oblike vražjeverja zavzela oficijalna slovenska Cerkev. Krščanstvo, ki se skuša uresničevati s takšnimi grozljivimi pismi, res nima v sodobnem svetu kaj iskati. Če mu ni cilj poplitenje človeškega duha, seveda.

OD NAŠEGA SPORTNEGA POROČEVALCA

Pohorje, 1969. Tekmovanje v veslalomu med mariborskimi visokošolci je odlično uspelo. Tekmovalcev z obilo dobre volje je bilo več kot dovolj, tekmovalk manj. V gosti megli so drzni mladenci in mladenke pogumno drveli med vrtači ali mimo njih. Zmagal je Jager Drago.

Eden najslabših jugoslovanskih časopisov je mesečnik Stampa, list Zveze novinarjev Jugoslavije.

Na zboru študentov domske skupnosti smo se zaman trudili, ko smo med množico prisotnih iskali ženski obrazek, ki bi utegnil pomirjevalno vplivati v dokaj polemičnem ozračju. Izgleda, da se prebivalci obeh študentskih domov krepko ravna po tistem znanem srbskem običaju, ki deli svet na ljudi in na ženske. Ljudje (beri: moški) se ukvarjajo s politiko, revolucijami in podobnimi stvarmi, ženske pa skrbijo za ohranitev vrste in razvedrilo.

Svet združenja mariborskih visokošolskih zavodov je močno zaskrbljen za zdravje in nasploh dobro počutje študentov. Na svoji zadnji seji so prepovedali v študentskem bifeju točenje alkoholnih pijač. Normalna posledica je bila, da bo zadruga študentov bife ukinila, kajti gospodarno poslovanje bi bilo v takšnih razmerah nemogoče. Seveda pa so tovariši pedagogi pozabili, če tudi študente, ki se imajo menda za odrasle, tako zelo skrbijo za svoje zdravje.

Tomaž Salamun je zopet prišel do nekaterih zanimivih ugotovitev: 1. ženske jejo drek in se jih ne sme sprejeti v komunistično partijo; 2. bombe se bodo v loku ognile njegovi hiši; 3. kocbek s svojimi spisi čaka, da protagonisti nob pomrejo.

Sest let sva se borila, šest let sva premagovala čute... In potem? Prišlo je tako rekoč nepričakovano. Nisva se mogla več upirati.

(Ognjišče, rubrika Pisma)

Irena je stara 19 let in tarejo jo problemi zaradi ljubezni... V začetku, bila je zaljubljena, zdel se ji je kar v redu. Kmalu je prišlo med njima do intimnih odnosov. (Mladina, rubrika Včasih mi je hudo)

Nepoučen bralec bi sodil, da je med mladimi verniki in ateisti edini razloček v tem, kako zgodaj se odločijo za posteljo (»intimne odnose«).

Redakcija lista Študent razpisuje stalni nagradni natečaj za pesmi in črtice. Natečaj traja do konca tega semestra. Pravico sodelovanja imajo vsi pesniki in pripovedniki mlajši od 30 let. Izbrane pesmi in črtice bodo tiskane in honorirane na kulturnih straneh lista. Do konca semestra lahko enemu avtorju objavimo največ tri pesmi ali eno črtico, ki ne sme biti daljša od deset tipkanih strani. Najboljši teksti bodo na koncu semestra nagradjeni. Tekste je treba poslati s polnim imenom in priimkom na naslov: redakcija lista Študent, Beograd, Svetozara Markovića 79 (za stalni književni konkurs).

Z našim intervjujem smo tokrat pristali pri VLADU SRUKU, dipl. filozofu in predsedniku komisije za družbene odnose in idejna vprašanja v kulturi, prosveti in znanosti mestne konference Zveze komunistov. France Forstnerič vam je v prejšnji številki zastavil, tole vprašanje:

K.: Za slovensko in jugoslovansko družbo je pluralizem mišljenj pogoj samoupravne, teoretično ustvarjalne demokracije. Torej moramo in smemo pustiti v publicistiki, s katero se oba s Srukrom pomalem ukvarjava, svobodo izražanja najrazličnejšim miselnim

konceptom, ki direktno ne rušijo ustave in družbene ureditve. Ko smo v Dialogih hoteli uveljavljati tako publicistiko, so nekateri komunisti v Mariboru robantili zoper nas, namesto da bi z močjo idejnih analiz sami vodili dialog s publicistiko, s katere idejami se ne strinjajo. Ali dejstvo, da v Dialogih sploh ni bilo prispevkov mariborskih vodilnih komunistov, ne kaže na brezupno provincialno idejno zaostalost?

V. S.: Najbrž pluralizem mnenj ne more biti pogoj samoupravne demokracije, pač pa bo res obratno: Uresničevanje samoupravne demokracije omogoča oziroma pogojuje uveljavljanje idejnega pluralizma. Zdi se mi, da je pri nas ustvarjalnost mnogo večji problem kot svoboda. Če nekdo nekaj poštenega ustvari, ne bo dolgo čakal na objavo; tudi nemarksistični in celo antimarksistični teksti so v naši publicistiki postali vsakdanji pojav. Kolikor zadeva komuniste v Mariboru, imajo ti (tako kot vsak drug občan) pač pravico povedati svoje mnenje — ne le napisati. Kam bi le prišli, če bi vsi hoteli pisati? Ne zdi se mi prav, da član Zveze komunistov F. Forstnerič očitno svojim sotovarišem komuni-

stom, da »robantijo«, če povedo svoje mnenje — tudi zanje velja svoboda govora in pluralizem. Najbrž bi bilo dobro, če bi »mariborski vodilni komunisti« več sodelovali v Dialogih, toda malo prehudo je pa le, če jim nekdanji član mestnega komiteja ZK F. Forstnerič zaradi nesodelovanja v reviji pripiše »brezupno provincialno idejno zaostalost«. Menim, da so dejanski medčloveški odnosi v ZK vrednejši od popisane papirja, in upam, da bo F. Forstnerič v prihodnje poiskal način, da pristno sodeluje v delu mestne organizacije ZK, da bi skupaj premagovali provincializem in zaostalost.

Sicer pa se mi zdi bistveno za uveljavljanje pluralizma mnenj — velika mera tolerantnosti, znanja, miselne discipline, osebne kulture itn.

K.: Ob problemu delavski razred in kultura je najti med tezami za zasedanje mestne konference ZK Maribora tudi tale odlomek: »Ne pletiramo za skrajno znižanje nivoja v SNG... Ali naj imamo to kot namig, da ga je vendarle treba znižati, ali pa mislite, da bi bilo mogoče s konkretno obliko približati kulturo delavskemu razredu, ne da bi morali stopiti kulturno ustvarjalsko s tistega nivoja, ki smo ga že dosegli, čeprav samo v nekem krogu?«

V. S.: Ker so v Mariboru bile in ker tudi so težnje »zniževanja nivoja« (spomnimo se le operetne krize), smo menili, da se je potrebno od takšnih mnenj distancirati. Nobenega namiga ni. Raven je treba nenehno dvigati, hkrati pa v praktični dramaturgiji in v kulturni politiki nasploh je treba upoštevati nekatera dejstva.

K.: V poslednjem času je vedno pogosteje slišati besedo dialog. Kako si vi predstavljate dialog med marksisti in teisti ter ali mislite, da je ta potreben samo zaradi »prijateljske konfrontacije« ali pa bi moral konec voditi tudi do kakšnega rezultata?

K.: Pred nedavnim je zelo znani francoski publicist Servan Schreiber izdal knjigo Iz zivljenje Amerike, ki je vzbudila veliko zanimanje. Pošavlja nas pred alternativo, ali združena Evropa ali pa popolna odvisnost, rečeno malo širše, od Amerike. Zani-

ma nas, kako gledate na ta problem vi in kakšna bi bila optimalna rešitev problema v okviru takšne Evrope, ki ga postavljajo države z različnimi družbenimi sistemi?

V. S.: Dialog je potreben zaradi tega, ker moramo skupaj živeti, delati, se sporazumevati... Eni in drugi smo še polni starih predsodkov. Čas bo, vsaj upam, blažil dejanska nasprotja in nesporazume.

K.: Kje je po vašem mnenju vzrok, da se pojavlja NOB v delu nekaterih najmlajših ustvarjalcev kot provokacija. Mislite tudi, da taki ljudje predstavljajo nevarnost za naš sistem?

V. S.: Te knjige še nisem prebral.

K.: Spomnim se, da je na predlanski skupščini ljubljanskih študentov padlo vprašanje, ali naj bo ZSJ prvenstveno sindikalna organizacija ali politična organizacija, se pravi, ali v prvi vrsti skrb za študentsko dobrobit v času študija ali politika. Za katero varianto bi se odločili in zakaj?

V. S.: Menim, da so najrazličnejše provokacije naša vsakdanjost. Občudujem mnoge udeležence NOB, ki so nakljub opravičeni užaljenosti poskušali razumeti mlade ljudi... Sistem najbrž ni v nevarnosti.

V. S.: Študentska organizacija mora biti politična. Družba potrebuje kritiko mladih, hkrati pa naj bi se mladi razumniki na univerzi usposobili za dejansko politično delovanje. Dovolite, da se pošalim: Ko bi ultra-levi študenti po nekaj letih vsaj še bili na umerjenih levih pozicijah...

K.: Za konec nam preostane samo še to, da zvezmo, koga predlagate kot naslednjega kandidata. Ker verjetno veste, zakaj ga predlagate, vas prosimo še za izhodiščno vprašanje.

V. S.: Naslednji kandidat naj bi bil tovariš RUDI PEN iz Lenarta. Povedal naj bi, kako si predstavlja družbeno in kulturno-politično aktivizacijo mladih — še posebej v gospodarsko šibkih občinah. Zavzemal sem se in zavzemam se tudi za to, da bi študenti mariborskih visokih šol postali nosilci naprednih prizadevanj v vsej regiji, da bi se zagnali čez mestno ozidje... Morda ima Rudi o tem kakšne ideje.

Stafetne razgovore vodi: Franci Hedl

V času, ko se v okviru zveze sindikatov razpravlja o problemih pokojninskega zavarovanja, smo tudi mi študentje primorani izročiti marsikateri pomislek.

Odlučno nasprotujemo, da se vprašanje krajše ali daljše delovne dobe obravnava skoraj izključno v ekonomsko politični sferi, ne oziraje se na delovne ljudi, ki bi bili z odloki osebno prizadeti. Ne more nam biti vseeno zaradi trenutne situacije, še manj pa zaradi situacije, ki bi zaradi preurejenih odločitev lahko nastala v bodočnosti. Smo povprašali, kaj misli o tem delovni človek, populacija, ki jo bomo najbolj tako ali drugače prizadeli?

To ni samo vprašanje ekonomistov! Pred seboj imamo človeka delavca, ki ima pravico do dela, pravico, da je za delo plačan, pravico do humane obravnave. No skozi prizmo ekonomike in narodnega dohodka, ampak skozi prizmo človeka.

Ni vseeno, če človek dela 35 ali 40 let. Ni vseeno, če povprečni Slovenec doživi okoli 68 let in če je nastopil službo, ker je pač študiral, s petindvajsetim letom in bo potem »dostlužil« tri leta pred smrtjo. Ni vseeno, če je nekdo mislil iti v kopoj jutri in bo odšel šele čez pet let. Še manj pa je vseeno, če nekdo od mladih čaka na to delovno mesto že danes in bo pač moral počakati še pet let.

Ni nam treba ponavljati, da se s tem načinom, ki postavlja vprašanje brezposelnosti na še večjo kritično točko, ne moremo strinjati.

»Kako bo podaljšana delovna doba vplivala na

možnost zaposlitve mladih. Po statističnih podatkih je razvidno, da je bilo v Sloveniji leta 1965 od skupnega števila zaposlenih 28,2 odstotka starosti do 24 let in se je ta odstotek zmanjšal v letu 1968 na 18,98 odstotka. Z drugimi besedami nam to pove, da se sestava zaposlenih »stara«. To pomeni, da si je morala mladina iskati delovna mesta v tujini in je veliko vprašanje, kako bo vse to vplivalo na gospodarsko aktivnost v prihodnje, ker pomeni večina teh izgubo za narod.«

Nam te besede, tovariša Mikla, dipl. ek., še ne povedo dovolj? Dovolj, da smo lahko zaskrbljeni, dovolj, da se s podaljšanjem ne moremo strinjati. Dvomimo, da bo lahko naše gospodarstvo

ob takem tempu porasta delovnih moči in v teh okoliščinah moglo absorbirati bistveno večje število mlade delovne sile. Podatki kažejo obratno.

»Danes mnogo govorimo o modernizaciji slovenskega gospodarstva, pravi dalje Mikl, in bi bilo prav postaviti vprašanje, ali bo možno modernizirati naše gospodarstvo z utrjeno delovno silo, medtem ko se veliko mladih strokovnih delavcev zaposluje v inozemstvu... Modernizacija ni odvisna samo od delovnih naprav, ampak predvsem od kadrov, ki so strokovno sposobni kakor tudi poslovno prodorni, inelativni in ustvarjalni.

Mislimo, da nihče ne more reči, da nas žene samo čutvena zagnanost. Ne, nasprotno! Pozabili nismo niti na ustavo, ki daje vsakemu človeku

pravico do dela. Kje je torej problem? Sredstva?

Ce so torej sredstva tistega minulega dela, ki bi sedaj morala predstavljati sklad za financiranje pokojninskega zavarovanja, angažirana v gospodarstvu ne le pri nas v Sloveniji, lahko samo povzamemo besede tov. Mikla: »Zato vidim edini izhod, da se ugotovi, koliko bi morali znati rezervni skladi pokojninskega zavarovanja po republikah in da se upošteva pri delitvi državne kapitala, ki njegova sredstva danes upravljajo zvezne banke, skratka, da se ta kapital spremeni v rezervne sklade pokojninskega zavarovanja.«

Zato zahtevamo, da se vprašanje delovne dobe uredi tako, da se odpre optimalna možnost novega zaposlovanja, ne pa da se s kratkovidnimi uredbami postavlja na kritično točko.

Zahtevamo tudi, da se s tem v zvezi uredi tudi končno vprašanje dela tistih, ki bi že zdavnaj morali biti v pokoju, pa še vedno »ne morejo« prepušiti delovnega mesta drugim. Zahtevamo, pa čeprav carski rez, ki bo dokončno uredil tudi to vprašanje.

Franci Hedl

Ker so se v uredništvu Katedre in izven njega pojavile govorice o reprezentančnem razmetavanju denarja komiteja ZMS v Mariboru, se je uredniški kolegij Katedre odločil, da vso stvar prouči sam. Tako se je sodelavec Tomaž Kšela oglašil na komiteju ZMS v Mariboru, kjer so mu povedali, da revizijska komisija še ni končala z delom, ter nam tako zaradi obilice dela pred bližajočo se konferenco ZMS v Mariboru niso dali podrobnejših podatkov. Opozorili so ga na odprto konferenco ZMS, ki bo v začetku prihodnjega meseca, kjer bo lahko vsak, ki ga stvar zanima, dobil podrobne podatke.

Katedra bo po omenjeni konferenci o problemu še pisala, če se bo uredniškemu ko-

legiju to zdelo potrebno.

Takoj po obisku našega sodelavca je glavnemu uredniku telefoniral predsednik komiteja ZMS Branko Smole in mu sporočil, da so na komiteju za reprezentanco porabili vsega 10.000 starih dinarjev. Obenem je želel pojasniti, zakaj hočemo takšne podatke in kaj bi radi z njimi dosegli. Glavni urednik je pojasnil Branku Smoletu in sedaj pojasnjuje še ostalim bralcem takole: Pred kratkim je bilo v Mariboru posveto vanje o financiranju mladih kulturnih dejavnosti, na katerem smo lahko slišali marsikaj zanimivega. Slišali smo tudi, da mladina na podeželju nima najosnovnejših materialnih pogojev za delo, dasiravno si aktivnosti močno želi in se dela loteva z

velikim entuziazmom. Govorili so o drastičnih primerih v Račah in Lovrencu na Pohorju. Ko je uredniški odbor na svoji temi razpravljal o tem, da bi bilo dobro o tem kaj napisati, so nekateri menili, da bi vzporedno lahko obravnavali izdatke za sedem profesionalcev, kolikor jih ima komite Zveze mladine, in izdatke za reprezentanco, ki tudi baje niso bili majhni. Gre potemtakem za načelno vprašanje o razkolu med članstvom in funkcijari v Zvezi mladine, kljub temu da se menda niti eni niti drugi tega ne zavedajo. Redakcijski kolegij je bil mnenja, da bi bilo mogoče s funkcionalizacijo, obenem pa racionalnim razporejanjem denarja pričujoč prepad vsaj delno premostiti.

Villi Burian

strah kot element oblasti

(nadaljevanje in konec)

Obramba pred strahom

Jaz (z veliko) reagira z različnimi obrambnimi mehanizmi proti strahu; po Annl Freud pozna psihoanaliza devet obrambnih metod (izrinjenje, regresijo, reakcijo, izolacijo, obrambo kot da se stvar sploh ni zgodila, introjektivno, obračanje k samemu sebi, obračanje v nasprotnost) in premikanje osnovnega cilja, sublimacijo. Jaz ima na voljo teh deset načinov, vendar nima nobena metoda izključnega karakterja. V naši družbi lahko najdemo sublimacijo in nevrotično obrambo drugo ob drugo.

Odpor do nagona sledi, če strah prevladuje Jaz. Realni strah in strah pred močjo nagona. V naši zvezi sta nad Jaz dominirajoči strah in realni strah zelo pomembna. Vse nagonске želje se žele s pomočjo Jaz-zadovoljive obdržati. Odpor do nagona se izvrši zaradi pritiska nad Jaz dominirajočega strahu, zakaj družbene zahteve terjajo odpoved seksualnosti in omejitve agresivnosti. Ker pa to s psihičnim zdravjem ni združljivo, se te ovirane nagonске želje (predvsem seksualne) sprevržejo v kontrolirano agresivnost; manipulacijski izkoristek je aktualna oblika izkoriščanja v poznokapitalizmu. Nad-Jaz, ki si je s pomočjo identifikacije priredil sliko staršev, je zaradi vladajoče ideologije prisiljen ustvariti si irealno podobo. Otrokovih agresij ni mogoče odvesti in se obrnejo nazvnoter, kjer jih Nad-Jaz opremi s svojimi barbarskimi potezami.

Odpor do nagona iz realnega strahu se poraja pri infantilnih nevrozah pod pritiskom zunanjega sveta. Zadovoljevanje otroških želja preprečuje instanca staršev. »Kastracijski strah da to otroku, kar nudi duševni strah že odraslemu nevrotiku.«

Vzroki nagonskega odpora odgovarjajo v širšem smislu realnemu principu kot izraz socialno ekonomskega razvoja. Prilaganje na ta funkcionalni princip se lahko izogne samo sekundarnemu neugodju; pozno kapitalistični družbeni red — kot faza zgodovinskega razvoja — in je ta pravzaprav geneza neugodja.

Vladanje in pokorščina

Po Mitscherlichu razlikujemo najprej med nagonско in priučeno pokornostjo. V neki določeni fazi začenja delovati priučeno kot nekako krmarjenje iz otrokove notranjosti; staršev več ne potrebuje, da bi dosegel prepovedi ali socialne zahteve. Družbene zahteve postanejo ponotranjene in služijo kot korektura za zadovoljevanje otrokovih potreb.

Ce imamo opraviti s terorističnim Nad-Jazom, prihajajo skrajno prikrito na dan konflikti med Jaz in Nad-Jaz, ker je individuuum privezan na okorele odločitve, ki povzročajo miselne ovire in onemogočajo racionalno napredovanje. Odločitve zadeneo že prej vključene normative sistema; ker ne odgovarja socialni konformnosti, ne bo niti sprejeto. To pomeni: omejevanje razuma in ujetost v predobsojbo so rezultati priučene duševne pokornosti.

Vzgojna strategija v poznokapitalizmu vsebuje stvarna znanja in prilaganje, vendar pa dodatno zakrije kolektivne prepovedi o problematičnih pozicijah, ki leže izven »izobrazbe«. Te stroge Pohvala — Kazen sheme vodijo že pri malem odmiku od vsakodnevnih konformnosti do patogenih reakcij in konstantne nesigurnosti. Avtoritativna vzgoja v interesu privilegiranih fiksira doraščajoče na avtoriteto dejansko danega, češ da sprememba ni potrebna in bi jo bilo treba samo »izgraditi«. Pokornost, v svojih različnih socialpatoloških oblikah »igre« je baza vladanja. Vladanje in pokorščina sta skupaj determinirana. »Vladanje je nekaj drugega kot racionalno upravljanje s pomočjo strahu«, ker se omejuje na administracijo funkcij in uredb. »V nasprotju s tem izvaja vladanje neka posebna skupina... z namenom, da se sama obdrži v privilegirani poziciji in s tem povečuje svojo moč.« Tehnično znanstveni in intelektualni napredek postanejo stranski produkti, ki vztrajno podpirajo nesigurnost in omejitve. Uporabljati zmožnost mišljenja, kot instrument orientacijskega aparata, je bilo daljnosežno odpravljeno in nadomeščeno s sistemom stalnih potreb, da bi obdržali iracionalne in izkoriščujoče produkcijske odnose. Kritična racionalnost torej sama ogroža prihodnost družbe. Notranje in zunanje sile podjarmljanja je mogoče ovreči samo s sintezo živčnosti in vpogleda. Če se naučimo tolerirati določeno mero nesigurnosti, aktualizirati nasprotja in izprašati potrebne konflikte, potem lahko zrevolucioniramo to »demokracijo«, to pokopališče svobode.

Izpit institucionaliziran strah

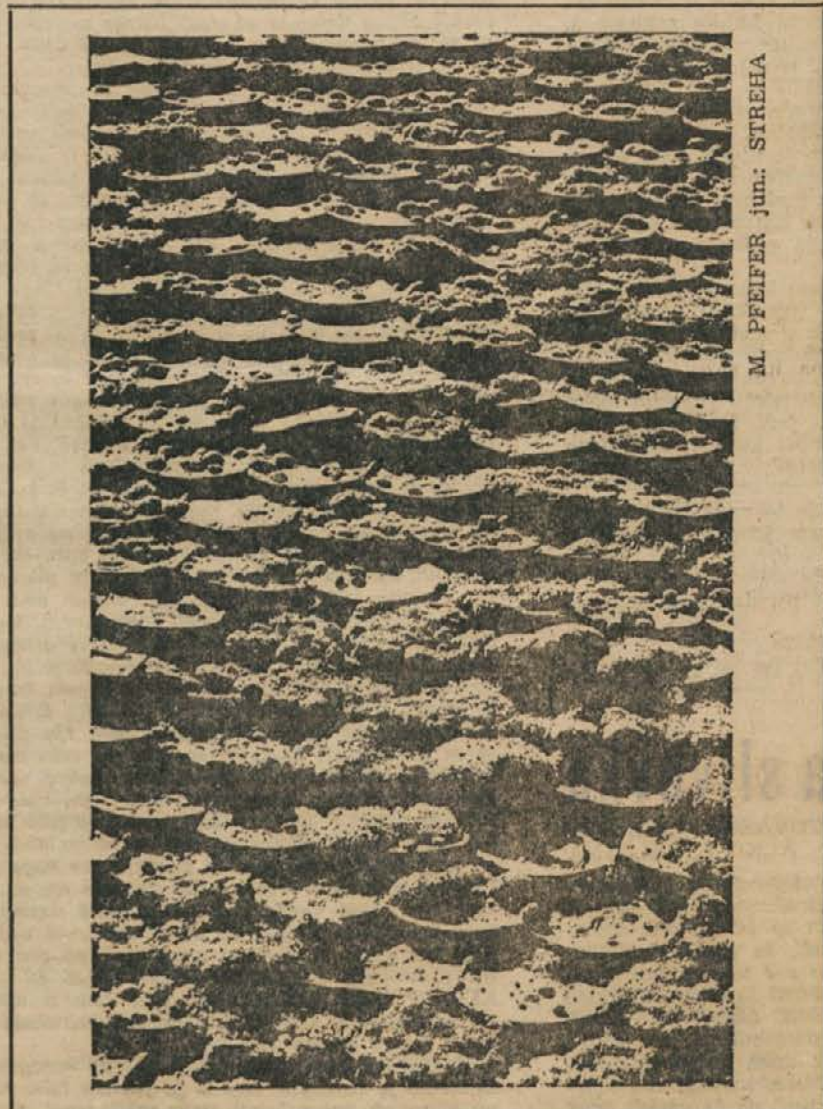
Izpit označuje stanje današnje družbe; iracionalnosti, aktualnosti strahu in avtoritarno hierarhične samoumevnosti ni mogoče nikjer tako jasno spoznati.

Izpit ne nudi intelektualne kontrole; ima karakter iniciativnega rituala, ki bi naj prinesel doraščajočim individuuumom dokaz zmožnosti; to potrjuje pojem »matura« še najbolj. Izpitna situacija je tako pripravljena, da mora priklicati strah kot signal nevarnosti. Pri študentih je opaziti pomanjkanje zunanjih kriterijev za samoocenjevanje. Strah je med študenti pogojen predvsem zaradi medsebojnih konkurenčnih odnosov. To pomeni, da ostanejo nevroze sodelujočih sekundarne in je nevrotična situacija pogojena samo z izpitno situacijo. S približevanjem izpitnih rokov se povečujejo psihosomatske motnje od neugodja, menjave razpoloženja in vse do bega v bolezen. Karakteristična je tudi »let-down« reakcija po izpitu, ko se zaježene nagonске energije lahko sprostijo.

Adekvatna situacija, ki sledi izpitni situaciji, je strah. Izpit kot merilo ne more dati potrdila o zmožnosti, ker ni možna obsodba intelektualne sposobnosti s pomočjo neke forme, ki jo aktualizira strah. Če je izpitni strah »normalno« odklonjen, ima to samo ta namen, zakriti karakter izpita; strah mora biti legitimni medij vladanja in zakrita morajo biti nezrela nevrotična stanja individuuumov in institucij. Izpitna situacija vodi pri Jaz slabih osebah k regresiji do infantilnih problemskih pozicij. Na dan pridejo podzavestni konflikti, ker to pogojuje aktualna nevarnost (izpit). Izpitna situacija odgovarja nerešenim konfliktom na relaciji otrok — starši in izpraševalec je identificiran z avtoriteto staršev. Študij je celo neke vrste sublimacija oziroma kompenzacija nelopoljenih želja, je celo nadomestilo za podzavestne seksualne in agresivne tendence.

Zena se hoče v študiju in pri izpitu pokazati kot moški, ker je v njeni spolni vlogi ostala nezadovoljena. Podzavestne ovire prepovedujejo seksualni odnos z docentom ali učiteljem, seksualne želje izžive samo v fantaziji. »Preriniti se kam na šoli ali na univerzi, doživi kot podzavestno seksualno vdanost.« Izpit postane direktna nadomestna zadovoljitev seksualnega nagona. Osvobodijo se tudi agresije. Strah pred lastno destrukcijo se projicira na nasprotnika, kar prinaša delno razbremenitev, toda strah pred izpraševalcem se od časa do časa patogeno poveča. Izpraševanec se zruši pod pritiskom s projekcijo odtujenih agresij. Izpit deluje kot instanca kazni za agresivne in seksualne želje; zadovoljstvo v strahu pa kulminira v mazohistični sliki propada. Mnogi dožive zadnji izpit kot ločitev od objekta obdanega z libidom. Odhod z visoke šole se podzavestno zavlačuje, da ne bi prišlo do te ločitve, strah pred samostojnostjo, ki se je spominja v terorističnih procesih učenja, postane vzrok propada, ker mora biti zagotovljena nadaljnja infantilna odvisnost. »Podzavestne predstave o veličini, ki razširjajo iluzijo dobrega počutja nad lastnim občutkom uničujoče nezavesti, se združujejo pri veliko kandidatih z intelektualno sposobnostjo.« Če v realnosti tem zahtevam ni moč ugoditi, vodi to do ekstenzivnih fantazij strahu. Izpraševalci so podvrženi istim nevrotičnim delovanjem situacije; oteženi delujejo dalje, ker so bili kot kandidati tudi sami izpostavljeni tej situaciji. Izpraševalci pa opravijo s tem strahom drugače; imajo izbiro med sadističnim in mazohističnim nastopom. Večina jih zakrije svojo negotovost za njihovo položajno avtoriteto in za vprašanje.

Drugo obliko nevrotičnega načina reakcije kaže mili profesor, ki ne more najti zaradi občutkov krivde kritične distance do izpitne situacije. Ugotovimo lahko, da korelira intenzivnost pritiska z »razvijanjem protislovij med resničnim odnosom in iracionalnim gospostvom, ker je znanost omogočila diskvalifikacijo iracionalnega gospostva«. Izpit predstavlja v naši hierarhični družbi sekundarni socializacijski instrument; tukaj se lahko izvaja direktna družbena moč. Zaradi tega se mora razrešiti pri-

M. PFEIFER jun.: STREHA

vilegij avtoritarnega izpita s kontinuiranim znanstvenim delovanjem. Avtoritarnega izpraševalca bo nadomestila samokritika kolektiva. Kooperativno delo vseh članov visodnih šol na raziskovalnem projektu bo odstranila ločenost zavesti od uporabe, »praktično ne bo dala naprej le znanosti v uporabo tehnično delujočim ljudem, marveč tudi v ustno posest komunicirajočim družbam.«

Struktura današnje družbe, ki jo reflektira univerza, vodi pri množici študentov k masivnim reakcijam podložništva. Ena rešitev teh psihopatičnih polj napetosti je reforma visokega šolstva kot del dalekosežne vzgojne in izobraževalne demokratizacije družbe.

Internacionalno socialistično študentsko gibanje je spoznalo avtoritarne učne forme in vsebine kot manipulacijske instrumente. Vladanje bo namreč utrjeno v psihi ljudi kot to in ono. S politizacijo naših zahtev smo spoznali nujnost korenitih družbenih sprememb; naš cilj je vrniti gospostvo ljudi nad ljudmi na racionalno, zgodovinsko potrebo.

Prevedel: F. H.

nič novega pod soncem - čisti računi - dobri prijatelji

... tako imenovani »nacionalni interesi« in »nacionalne zahteve« sami po sebi nimajo posebne vrednosti, ti »interesi« in »zahteve« so vredni pozornosti samo toliko, kolikor pospešujejo samozavest proletariata.

Jasno je, da je rešitev tega vprašanja treba prepustiti »tujim« narodnostim samim, mi pa smo dolžni izbojevati jim pravico do rešitve tega vprašanja.

J. V. Stalin

kompartija

Kljub temu da nisem kak bivši profesor kakšne univerze v kakšni Poljski, t. j. Leszek Koalkowski, t. j. politični izgnanec, kljub temu da nisem prav ta, se tudi meni porajajo misli v obliki vprašanj, podobna tistim, ki so se porajala njemu s to razliko, da si on ni zastavljal niti samo vprašanj, niti jih ni samo mislil.

Kljub temu, torej, da nisem ta, pa bi me zanimalo, recimo, za katero komunistično partijo je mogoče reči, da je dobra. Kljub temu da me je potemtakem zanimalo, nisem vedel za odgovor.

Kljub temu da v partiji, ki ji pripadam, ni to nič kaznivega, mi vse skupaj ne bi prav nič pomagalo, pa če bi mi, ne bi vedel, da mi je.

Kljub temu da sem, torej, tak nevednež, nekaj navzlic vsemu vem, morda ne tako dobro, kot bi bilo potrebno.

**z novimi zmotami
opravičujemo stare**

Tone Dodle

(Tone Dodlek)

OPORTUNIST NIKOLI NE POZEBE.

POLITIKA JE CIPA, KI JE NIHČE NE MORE ZADOVOLJITI.

Vemo, torej, katera kompartija ni dobra. To pa je: Komunistična partija, ki se ukvarja z iztrebljanjem komunistov.

Partija, ki gradi komunizem na ruševinah socializma.

Partija, katere moč se gradi na osnovi diktature proletariata.

Partija, ki jo zapuščajo hrabri.

Partija, katere član postaneš iz strahu.

Partija, ki sovraži ljudstvo, v imenu katerega sovraži vse ki nje same ne marajo.

Partija, ki internacionalizem razvija na podlagi svojega nacionalizma.

Partija, ki najmočnejše ideološke argumente vlačí iz karsarn.

Partija, ki ji ni dovolj, da bi bila na oblasti samo v svoji domovini.

Partija, ki meni, da predstavlja notranjost lobanje dovolj velik prostor za svobodo in borbo mišljenj.

Partija, ki se bori za odmiranje države — vsake, kjer ni sa-

Partija, po mnenju katere delavsko samoupravljanje vodi k praskupnosti — preko kapitalizma, fevdalizma in sužnjeposestništva.

Partija, katere voditelji žive v bodočnosti, člani v sedanjosti, ostali državljani pa v preteklosti.

Partija, ki internacionalistične dolgove izplačuje ob najvišjih mogočih obrestnih merah.

Partija, ki dobi vselej, kadar pade na izpitu, petico od svojih profesorjev.

slovenec slovencu

- rit!

Miro Slana

Partija, ki se bori za odmiranje države (vsake), kjer ni sama na oblasti.

Partija, za katero so delavske množice koristne, ker morajo glasovati.

Partija, ki tudi seks prišteva med razredne sovražnike.

Partija, v kateri je močno cenjen špijski staž.

Partija, ki dela za policijo.

Partija, ki ne vidi razlike med marksistom in tankistom.

Partija, ki svoj napredek otovarja partijam, ki so naprednejše.

Partija, ki vsako slučajno neumnost namerno pretvarja v ideologijo.

Partija, ki ji je en Lenin preveč.

Partija, ki odhaja iz delavskega razreda.

Partija, ki ji je en Stalin premalo.

Partija preferansa.

(Polje, A. Kamen)

— Tovariš direktor, prišel sem se prijaviti na razpis za mesto diplomiranega...

— Ze prav, a ta razpis ni bil namenjen vam, ampak bra-trančevemu stricu.